

**PRZEDMIOTOWE
ZASADY OCENIANIA
Z
HISTORII**

DO PODRĘCZNIKA

ŚLADAMI PRZESZŁOŚCI
WYD. NOWA ERA

W
PUBLICZNYM GIMNAZJUM NR1
W SIEDLCACH

I. OBSZARY OCENIANIA:

1. Wiadomości (stopień rozumienia i zapamiętania nabytych informacji) oraz korelowanie ich z wiedzą wyniesioną z innych lekcji.
2. Umiejętności (udziału w dyskusji, selekcji problemów, formułowania sądów, obrony własnego zdania , argumentacji, zadawania pytań, wyciągania wniosków, a także korzystania i gromadzenia informacji z podręcznika, słowników, encyklopedii, prasy, tekstów źródłowych, Internetu, oprogramowania komputerowego.
3. Różne przejawy aktywności intelektualnej, w tym rozumienie tekstów i instrukcji, praca indywidualna i w zespole, sprawne wykonywanie powierzonych zadań.
4. Obowiązkowość i systematyczność w pracy – np. staranne prowadzenie zeszytu, notatek, odrabianie prac domowych.

II. SPOSOBY I FORMY OCENIANIA:

1. Sprawdziany pisemne.
2. Kartkówki.
3. Odpowiedź ustna.
4. Prace domowe
5. Analiza źródeł różnego typu.
6. Aktywność na zajęciach.
7. Zeszyt przedmiotowy.

IV. SPRAWDZIANY (PRACE KLASOWE):

1. Nauczyciel zapowiada sprawdzian pisemny co najmniej 1 tydzień wcześniej.
2. Uczeń zobowiązany jest zaliczyć wszystkie przewidziane w danym semestrze sprawdziany.
3. Uczeń nieobecny na pracy pisemnej uzgadnia z nauczycielem termin i sposób jej zaliczenia. W przypadku niezgłoszenia się w wyznaczonym terminie uczeń otrzymuje ocenę niedostateczną.
4. Termin oddania sprawdzianu wyznacza nauczyciel, ale nie może on przekroczyć 3 tygodni.
5. Sprawdzone prace pisemne są do wglądu dla ucznia i jego rodziców (opiekunów) u nauczyciela przedmiotu.

6. Skala procentowa oceniania prac pisemnych:

Ocena słowna	Ocena cyfrowa	Procent punktów
niedostateczny	1	30 % i poniżej
dopuszczający minus	2-	31-37 %
dopuszczający	2	38-43 %
dopuszczający plus	2+	44-50 %
dostateczny minus	3-	51-58 %
dostateczny	3	59-67 %
dostateczny plus	3+	68-75 %
dobry minus	4-	76-80 %
dobry	4	81-85 %
dobry plus	4+	86-90 %
bardzo dobry minus	5-	91-93 %
bardzo dobry	5	94-97 %
bardzo dobry plus	5+	98-100 %
celujący	6	powyżej 100%

7. Uczeń może poprawić każdą ocenę ze sprawdzianu.

8. Uczeń poprawia daną ocenę tylko raz.

9. Ocenę celującą z pracy klasowej otrzymuje uczeń, który uzyskał co najmniej ocenę bardzo dobrą i wykazał się wiedzą wykraczającą poza materiał omawiany na lekcji.

V. KARTKÓWKI

1. Kartkówki mogą być niezapowiedziane przez nauczyciela.

2. Na kartkówce należy spodziewać się kilku pytań dotyczących materiału z trzech ostatnich lekcji.

3. Kartkówka trwa nie dłużej niż 15 min. Uczeń może poprawić jedną kartkówkę w semestrze.

VI. ODPOWIEDZI USTNE

1. Uczeń ma być przygotowany na każdej lekcji do udzielenia odpowiedzi ustnych. Obejmują one również 3 ostatnie lekcje.

2. Za odpowiedź będzie można uzyskać ocenę uzależnioną od prezentowanej przez ucznia wiedzy i umiejętności. Uczeń może poprawić jedną odpowiedź w semestrze.

3. Uczeń ma prawo zgłosić nieprzygotowanie do lekcji 2 razy w ciągu półrocza (z wyjątkiem zapowiedzianych lekcji powtórzeniowych i zapowiedzianych kartkówek). Musi to zgłosić przed zajęciami. Nauczyciel odnotowuje ten fakt w swoim terminarzu, nie ma to jednak wpływu na ocenę końcową.

4. Niezgłoszone przed lekcją nieprzygotowanie ucznia pociąga za sobą wpisanie oceny niedostatecznej.

WYMAGANIA KONIECZNE (OCENA DOPUSZCZAJĄCA)

Wiedza:

- uczeń posiada niepełną wiedzę określoną programem nauczania,
- przy pomocy nauczyciela jest w stanie zrealizować polecenia dotyczące zastosowania posiadanej wiedzy,
- posiada minimalną wiedzę dotyczącą wydarzeń Polski i świata,
- zna proste fakty, pojęcia historyczne i terminy, podstawowe wydarzenia i zjawiska oraz ich przyczyny i skutki,
- luki wiedzy jest w stanie uzupełnić w dłuższym okresie czasu.

Umiejętności:

- przy pomocy nauczyciela umie zastosować umiejętności przewidziane programem i dysponuje umiejętnościami, które pozwolą mu uzupełnić braki w dalszym procesie uczenia się historii,
- umie nazywać fakty, wydarzenia, zjawiska,
- umie szeregować wydarzenia w czasie,
- dostrzega związki między życiem gospodarczym, położeniem geograficznym,
- odczytuje dane kartograficzne,
- potrafi posługiwać się podręcznikiem, słownikiem,
- czyta ze zrozumieniem treści zawarte w źródle.

Aktywność:

- bierna postawa na lekcjach,
- zachowuje się poprawnie na lekcjach, nie przeszkadza,
- pracuje na lekcjach tylko pod nadzorem nauczyciela i z pomocą kolegów.

WYMAGANIA PODSTAWOWE (OCENA DOSTATECZNA)

Wiedza:

- posiada podstawową wiedzę, przewidzianą programem nauczania w stopniu zadawalającym,
- nazywa poznane epoki i podaje ich cechy,
- rozumie znaczenie złożoności faktów, wydarzeń, zjawisk, procesów oraz zna daty roczne przełomowych wydarzeń,
- rozumie zmienność i ciągłość procesów historycznych,
- rozumie rolę źródeł historycznych w poznawaniu historii,
- pamięta wybitne jednostki poznanych wydarzeń,
- w pracach pisemnych popełnia błędy merytoryczne, ale po uwagach nauczyciela potrafi je poprawić.

Umiejętności:

- uczeń potrafi wykonać polecenia wymagające zastosowania umiejętności przewidzianych programem o średnim stopniu trudności,
- posiada umiejętności dla poziomu wymagań koniecznych, uzupełnionych o nowe kompetencje,
- dostrzega zmienność i ciągłość wydarzeń oraz zjawisk,
- umieszcza fakty w czasie i przestrzeni historycznej,
- dostrzega przyczyny i skutki między faktami, wydarzeniami i zjawiskami,
- umie wykorzystać różne źródła wiedzy historycznej,
- umie wypowiadać się w formie ustnej i pisemnej na konkretny temat.

Aktywność:

- bierze udział w pracy zespołowej,
- nie pracuje systematycznie, aktywnością wykazuje się sporadycznie.

WYMAGANIA ROZSZERZAJĄCE (OCENA Dобра)

Wiedza:

- uczeń opanował materiał przewidziany w programie,
- zna i rozumie większość pojęć,
- zna przyczyny i skutki faktów, wydarzeń, zjawisk i procesów historycznych,
- rozumie związki i zależności pomiędzy historią powszechną i historią Polski,
- odtwarza rzeczywistość historyczną na podstawie źródeł historycznych i literackich,
- pamięta daty początkowe i końcowe wydarzeń historycznych,

- zna postacie historyczne ważne dla dziejów Polski i świata,
- uczeń dobrze opanował materiał, ale czasami popełnia błędy.

Umiejętności:

- posiada umiejętności dla poziomu podstawowego, uzupełnione o nowe kompetencje,
- porządkuje fakty według kryterium czasu i przestrzeni,
- selekcjonuje fakty i wydarzenia, rozumie związki między nimi,
- wykorzystuje zdobytą wiedzę, formułuje oceny, opinie i uzasadnia je,
- umie samodzielnie czerpać wiedzę z różnych źródeł informacji i je interpretować z różnorodnymi środkami dydaktycznymi,
- poprawnie posługuje się mapą,
- przy pomocy nauczyciela poprawnie analizuje teksty źródłowe i porównuje uzyskane informacje z innymi źródłami,
- bierze udział w dyskusjach, grach dydaktycznych, formułuje poprawnie wypowiedzi ustne i pisemne.

Aktywność:

- jest aktywny w czasie lekcji, wykonuje polecenia nauczyciela
- zadania mu powierzone wykonuje samodzielnie,
- jest uczynny, koleżeński.

WYMAGANIA DOPEŁNIAJĄCE (OCENA BARDZO DOBRA)

Wiedza:

- uczeń posiada zasób wiedzy określony programem oraz wiedzę uzyskaną w wyniku dodatkowych zainteresowań historycznych, wiedzę regionalną i lokalną,
- zna przyczyny, przebieg i skutki faktów, wydarzeń, zjawisk, procesów,
- zna typologię źródeł historycznych, pojęcia i terminy dotyczące problemów badania źródeł historycznych,
- pamięta daty, wydarzenia, zjawiska i procesy historyczne oraz rolę postaci w nich uczestniczących,
- rozumie zmienność i ciągłość procesów,
- rozumie przeciwstawne interpretacje wydarzeń.

Umiejętności:

- posiada umiejętności dla poziomu rozszerzającego i dopełniającego uzupełnione o nowe kompetencje,
- operuje wiedzą historyczną,
- korzysta z różnych źródeł informacji,
- porównuje je i ocenia ich wiarygodność oraz przydatność,
- samodzielnie formułuje i definiuje pojęcia oraz posługuje się nimi ze zrozumieniem,
- formułuje i rozwiązuje problemy historyczne,
- wykorzystuje wiedzę z pokrewnych przedmiotów,
- potrafi argumentować swoje wypowiedzi, sądy, opinie, oceny,
- rozróżnia prawdę historyczną od fikcji,
- zdobytą wiedzę prezentuje w różnych formach: w wypowiedziach ustnych i pisemnych,
- przedstawia prace problemowe, przekrojowe, prace w grupie np. metody projektu.

Aktywność:

- czynnie uczestniczy w lekcjach, bierze udział w dyskusjach, debatach, grach dydaktycznych na forum klasowym,
- wykonuje dobrowolnie zadania wykraczające poza program, zdobywając nową wiedzę i doświadczenia,
- wykazuje się pomysłowością, inicjatywą i pracowitością.

Wiadomości i umiejętności na ocenę dopuszczającą

uczeń potrafi:

- dokonać periodyzacji epok historycznych
- przedstawić główne funkcje państwa antycznego
- wykazać się znajomością wpływu środowiska geograficznego na proces rozwoju państw starożytnych
- wymienić formy ustrojowe w państwach antycznych
- określić sposób rządzenia w Atenach i Sparcie
- przedstawić zasady funkcjonowania republiki w Rzymie
- wymienić wielkie religie świata starożytnego
- wymienić warstwy społeczeństwa starożytnego
- wskazać główne zdobycze cywilizacyjne państw starożytnych

- wykazać się znajomością podstawowych postaci świata starożytnego (Hammurabi, Perykles, Homer, Fidiasz, Aleksander Wielki, Juliusz Cezar)
- odtworzyć z pamięci definicje pojęć i terminów- państwo, cywilizacja, kodeks, monoteizm, politeizm, Biblia, mit, igrzyska, olimpiada, polis, demokracja ateńska, oligarchia, tyrania, republika rzymska, imperium, kultura hellenistyczna, imperium
- umieszczać najważniejsze wydarzenia w czasie i przestrzeni
- pokazać na mapie historycznej Egipt, Nil, Mezopotamię, Izrael, Tygrys, Eufrat, Rzym, Ateny, Spartę, Olimpię, Olimp
- rozpoznać na ilustracjach najważniejsze budowle starożytnego Egiptu, Grecji i Rzymu
- rozróżniać podstawowe typy źródeł historycznych
- dokonać periodyzacji epok historycznych
- wymienić nazwy państw powstałych na gruzach cesarstwa zachodniorzymskiego
- wymienić warstwy społeczeństwa średniowiecznego
- określić rolę Mahometa w tworzeniu państwa arabskiego i islamu
- zlokalizować w czasie i przestrzeni państwo Karola Wielkiego; wyjaśnić genezę pojęcia król
- wyjaśnić pojęcia: feudalizm, wasal, senior, gród, podgrodzie, prawosławie, krucjata, krzyżowiec, herezja, stan, cech, turniej
- zlokalizować najstarsze siedziby Słowian
- zlokalizować w czasie i przestrzeni początki państwa polskiego
- omówić rolę Mieszka I w genezie państwa polskiego
- wymienić władców piastowskich
- wskazać przyczyny i następstwa decyzji Bolesława Krzywoustego o podziale Polski na dzielnice
- wymienić cechy typowe architektury romańskiej i gotyckiej
- wymienić dokonania Władysława Łokietka i Kazimierza Wielkiego
- wymienić skutki wojny stuletniej
- wymienić daty nst. wydarzeń: daty wydarzeń: bitwa pod Grunwaldem, odkrycie Ameryki przez Kolumba, wiktoria wiedeńska, rozbiory polskie, Konstytucja 3 Maja, Powstanie Kościuszkowskie
- wymienić wydarzenia historyczne związane z nst. postaciami: Jan Długosz, Krzysztof Kolumb,

Vasco da Gama, Jan Gutenberg, , Michał Anioł, Leonardo da Vinci, Jan Kochanowski, Mikołaj Kopernik, Mikołaj Rej, Stefan Czarniecki, Stanisław Konarski, Tadeusz Kościuszko, Józef Poniatowski

- wyjaśnić znaczenie pojęć i terminów historycznych: unia personalna, pospolite ruszenie, żak, styl gotycki, wojna trzynastoletnia, gospodarka towarowo- pieniężna, busola, kolonia, plantacja, humanizm, renesans, reformacja, tolerancja religijna, indeks ksiąg zakazanych, kontrreformacja, folwark, pańszczyzna, sejm walny, unia realna, magnateria, różnowiercy, unicy, zbór, styl gotycki, styl renesansowy, wolna elekcja, manufaktura, parlament, republika, liberum veto, potop szwedzki, odsiecz Wiednia, husaria, rewolucja przemysłowa, oświecenie, rewolucja, terror, Komisja Edukacji Narodowej, Sejm Wielki, konstytucja, rozbiór
- wymienić dzieła głównych mistrzów późnego średniowiecza w Polsce
- wskazać na mapie najważniejsze odkrycia geograficzne
- nazwać nurty wyznaniowe powstałe w wyniku reformacji
- wskazać na mapie miejsca bitew: pod Grunwaldem, pod Warną, pod Kircholmem, miejsca związane z potopem szwedzkim, Wiedeń
- wskazać na mapie tereny Prus, Rosji, Austrii w XVIII wieku
- wyjaśnić, na czym polega walka partyzancka
- wskazać na mapie ziemie utracone podczas rozbiorów.
- dopasować daty do wydarzeń- daty wydarzeń: wprowadzenie cesarstwa we Francji, powstanie Legionów Polskich we Włoszech, powstanie Księstwa Warszawskiego, kongres wiedeński, powstanie Królestwa Polskiego, Powstanie Listopadowe, Powstanie Styczniowe
- wymienić wydarzenia historyczne związane z nst. postaciami: Napoleon Bonaparte, Józef Wybicki, Jan Henryk Dąbrowski, Józef Poniatowski, Adam Mickiewicz, Juliusz Słowacki, Fryderyk Chopin, Romuald Traugutt, Henryk Sienkiewicz, Józef Piłsudski, Roman Dmowski, Bolesław Prus, Jan Matejko, Maria Skłodowska- Curie
- wyjaśnić znaczenie pojęć i terminów historycznych: kodeks, kontrybucja, katorga, autonomia, rewolucja przemysłowa, socjalizm, kapitalizm, rusyfikacja, germanizacja, partia polityczna, rozejm, pokój, dekret, federacja
- wymienić i wskazać na mapie państwa- głównych

przeciwników Francji napoleońskiej

- wyjaśnić gdzie i w jaki sposób doszło do utworzenia Legionów Polskich
- wskazać na mapie terytorium Księstwa Warszawskiego
- wymienić elementy autonomii Królestwa Polskiego
- omówić cele tajnych organizacji spiskowych przed wybuchem Powstania Listopadowego
- wskazać na mapie miejsca głównych wydarzeń związanych z Powstaniem Listopadowym
- wymieniać represje wobec Polaków po Powstaniu Listopadowym
- wskazać na mapie Niemcy i Włochy po zjednoczeniu
- wymienić dziedziny życia objęte rusyfikacją i germanizacją
- wymienić w punktach najważniejsze cechy autonomii w Galicji
- dopasować daty do wydarzeń- I wojna światowa, odzyskanie przez Polskę niepodległości

Wiadomości i umiejętności na ocenę dostateczną

uczeń potrafi:

- podać formy zależności gospodarczej i politycznej w społeczeństwie antycznym
- scharakteryzować warunki naturalne w Mezopotamii i Egipcie
- scharakteryzować strukturę społeczeństwa antycznego
- przedstawić najważniejszych bogów egipskich, greckich i rzymskich
- ukazać rolę religii w życiu społeczeństwa starożytnych
- wskazać związek między wiarą Egipcjan w życie pozagrobowe a budowlami przez nich wznoszonymi
- określić rolę kapłanów w społeczeństwie i państwie
- wyjaśnić genezę pierwszych cywilizacji i ośrodków miejskich
- przedstawić genezę państwa antycznego
- określić kanon piękna obowiązujący w architekturze i rzeźbie greckiej, scharakteryzować style w architekturze greckiej
- wyjaśnić przyczyny wojen grecko- perskich
- wyjaśni przyczyny kryzysu i upadku cywilizacji antycznej
- znać i rozumieć podstawowe pojęcia- polis, tragedia, komedia, papirus, mumia, pismo klinowe, prorok, senat, konsul, trybun ludowy, gladiator, legion, Akropol

- wykazać się znajomością podstawowych bohaterów biblijnych, mitologicznych, historycznych- Hannibal, Spartakus, Remus
- sytuować wydarzenia w czasie i przestrzeni
- ukazać przyczyny i konsekwencje ingerencji człowieka w środowisko geograficzno- przyrodnicze
- rozpoznać przeznaczenie najważniejszych budowli świata antycznego
- korzystać ze źródeł historycznych
- omówić organizację państwa Karola Wielkiego
- wymienić główne rodziny językowe w Europie średniowiecznej
- omówić początki powstania państwa narodowych w Europie
- wyjaśnić zasady funkcjonowania systemu lennego
- omówić rolę i powinności wasala i seniora
- rozróżnić podział Słowian na narody wśród grup językowych Słowiańszczyzny, wymienić najstarsze państwa słowiańskie
- wymienić przyczyny i skutki decyzji Mieszka I o przyjęciu chrztu
- wymienić kolejnych władców państwa polskiego
- wskazać dokonania Bolesława Chrobrego
- omówić strukturę organizacyjną państwa wczesnopiastowskiego
- zlokalizować na mapie nazwy- Łużyce, Grody Czerwieńskie
- wymienić podstawowe różnice między prawosławiem a katolicyzmem
- wskazać genezę wypraw krzyżowych, wyjaśnić okoliczności powstania zakonów rycerskich
- wymienić typowe elementy kultury mieszczan, rycerzy, chłopów
- omówić funkcjonowanie uniwersytetów
- wyjaśnić pojęcie immunitet
- wymienić władców dzielnicowych, którzy podejmowali próby zjednoczenia Polski podczas rozbicia dzielnicowego
- omówić zasługi Kazimierza Wielkiego
- wyjaśnić zasady funkcjonowania monarchii stanowej
- wymienić daty panowania Jagiellonów na tronie polskim, daty wydarzeń: unia w Krewie, Wielka wojna z Zakonem Krzyżackim, I pokój w Toruniu, II pokój w Toruniu, upadek Konstantynopola, bitwa pod Warną, odkrycie morskiej drogi do Indii, podróż Magellana, hołd pruski, wystąpienie Marcina

Lutra, sobór w Trydencie, unia w Lublinie, pierwsza wolna elekcja w Rzeczypospolitej, ustawa ograniczająca wolność osobistą chłopów, ustawa „nihil novi”, konfederacja warszawska, bitwa pod Kircholmem, bitwa pod Kłuszynem, bitwa pod Cecorą, bitwy pod Chocimiem, powstanie Chmielnickiego, obrona Zbaraża, obrona Jasnej Góry, sejm niemy, traktat „trzech czarnych orłów”, Deklaracja Niepodległości Stanów Zjednoczonych Ameryki Północnej, konfederacja barska, konfederacja targowicka,

- omówić wydarzenia historyczne związane z nast. postaciami: Ulrych von Jungingen, Witold, Mikołaj Trąba, Paweł Włodkowic, Wit Stwosz, Ferdynand Magellan, Rafael Santi, Marcin Luter, Jan Kalwin, Henryk VIII, Piotr Skarga, Andrzej Frycz Modrzewski, Bona, Albrecht Hohenzollern, Jan Zamoyski, Jan Karol Chodkiewicz, Stanisław Żółkiewski, Bohdan Chmielnicki, Hugo Kołłątaj, Marcello Bacciarelli, Bernardo Bellotto, Stanisław Staszic, Ignacy Krasicki, Kazimierz Pułaski, Jan Henryk Dąbrowski, Jerzy Waszyngton, Maksymilian Robespierre
- wyjaśnić znaczenie pojęć i terminów historycznych: prymas, janczarowie, Związek Pruski, astrolabium, imperium kolonialne, karawela, dogmat, fresk, pieta, sejmiki ziemskie, wojny religijne, cenzura, hołd pruski, kaprowie, demokracja szlachecka, instrukcja poselska, wojsko kwarciane, piechota wybraniecka, arianie, arras, krużganek, Rzeczpospolita szlachecka, Rzeczpospolita Obojga Narodów, artykuły henrykowskie, barok, sejm niemy, traktat „trzech czarnych orłów”, Bastylia, stan trzeci, monarchia konstytucyjna, gilotyna, sejm konwokacyjny, rokosz, konfederacja, drobna szlachta, styl stanisławowski, konfederacja barska, konfederacja targowicka, „obiady czwartkowe”, absolutyzm, Towarzystwo do Książ Elementarnych, burżuazja,
- wyjaśnić okoliczności zawarcia unii polsko- litewskiej w XIV wieku,
- wymienić następstwa pierwszego pokoju toruńskiego, ocenić znaczenie bitwy pod Grunwaldem
- wyjaśnić przyczyny wojny trzynastoletniej, wyjaśnić, na czym polegał ascetyczny tryb życia,
- wyjaśnić przyczyny organizowania wielkich wypraw geograficznych
- wskazać na mapie trasy głównych wypraw geograficznych
- określić charakterystyczne cechy kultury odrodzenia

- dostrzec związek między wynalezieniem druku a upowszechnieniem się książki drukowanej
- wymienić główne założenia reformacji
- wymienić główne postanowienia soboru w Trydencie
- wyjaśnić sens pojęcia „Polska – krajem bez stosów”
- wskazać na mapie miejsca bitew i wydarzeń związanych z wojnami z Zakonem Krzyżackim i Rosją w czasach ostatnich Jagiellonów
- wymienić postanowienia ustaw ograniczających prawa mieszczan i chłopów na rzecz stanu szlacheckiego
- wskazać przyczyny rozwoju gospodarki folwarczno-pańszczyźnianej
- wskazać na mapie główne ośrodki reformacji w Polsce
- wyjaśnić wpływy włoskiego odrodzenia na kulturę polską
- wskazać charakterystyczne cechy stylu renesansowego w Polsce
- wskazać na mapie miejscowości związane z wyprawą Stefana Batorego na Rosję
- wskazać na mapie obszary objęte dominacją Europejczyków w wyniku rozwoju kolonializmu
- wskazać podstawowe elementy między racjonalizmem a empiryzmem
- wskazać na mapie miejsca głównych wydarzeń związanych z wojnami kozackimi
- wskazać na mapie zmiany terytorialne po wojnach Rzeczypospolitej w XVII wieku
- wymienić władców absolutyzmu oświeconego w Rosji, Prusach i Austrii
- wymienić stronnictwa polityczne w Polsce w XVIII wieku i omówić ich stosunek do sytuacji w Kraju
- wymienić najważniejszych odkrywców czasów oświecenia i ich dzieła
- omówić strukturę społeczną Francji przed rewolucji
- scharakteryzować budowlę w stylu stanisławowskim
- wyjaśnić potrzebę wprowadzenia reformy skarbowej i wojskowej w czasie Sejmu Wielkiego
- wymienić i wskazać na mapie miejsca głównych bitew wojny polsko-rosyjskiej w 1792 r.
- wyjaśnić idee i dążenia konfederacji targowickiej
- wyjaśnić przyczyny insurekcji kościuszkowskiej.
- wymienić daty nst. wydarzeń- powstanie konsulatu we

Francji, bitwa pod Austerlitz, bitwa pod Jeną, bitwa pod Frydlandem, pokój w Tylży, wyprawa Napoleona na Rosję, bitwa pod Lipskiem, bitwa pod Waterloo, Powstanie Krakowskie, Rabacja, Wiosna Ludów w Europie

- omówić wydarzenia historyczne związane z następującymi postaciami: Aleksander I, Józef Chłopicki, Zygmunt Krasiński, Ludwik Mierosławski, Adam Czartoryski, Walerian Łukasiński, wielki książę Konstanty, Piotr Wysocki, Edward Dembowski, Józef Bem, Aleksander Wielopolski, Jarosław Dąbrowski, Karol Marks, Otto von Bismarck, Stanisław Wojciechowski, Aleksander Świętochowski, Eliza Orzeszkowa, Maria Konopnicka, Stefan Żeromski, Stanisław Wyspiański, Albert Einstein, Alfred Nobel, Ludwik Pasteur
- wyjaśnić pojęcia: znaczenie pojęć i terminów historycznych: konsulat, plebiscyt, blokada kontynentalna, równowaga europejska, urbanizacja, opozycja legalna, opozycja nielegalna, Wielka Emigracja, dyktator, Cytadela Warszawska, emisariusz, Rabacja, Branka, praca organiczna, trójprzymierze, trójporozumienie, kolonializm, romantyzm, pozytywizm, Kulturkampf, neutralność, industrializacja, nacjonalizm
- wymienić i omówić główne etapy kariery Napoleona Bonaparte
- wyjaśnić przyczyny wprowadzenia blokady kontynentalnej
- wskazać na mapie kraje podbite przez Napoleona i podporządkowane Francji
- wskazać na mapie polskie organizmy państwowe wprowadzone przez kongres wiedeński
- wskazać na mapie zmiany terytorialne w Europie wprowadzone na kongresie wiedeńskim
- scharakteryzować politykę cara Aleksandra I wobec Polaków
- wymienić przyczyny narodzin opozycji w Królestwie Polskim, omówić postawy Polaków wobec zaborcy rosyjskiego
- wymienić główne organizacje spiskowe na ziemiach polskich przed wybuchem Powstania Listopadowego, ich przywódców, porównać ich dążenia
- wskazać główne etapy rozwoju Powstania Listopadowego od jego wybuchu do klęski
- wymienić sprawy, które były przedmiotem sporów polskiej emigracji

- omówić przyczyny Wiosny Ludów w Europie
- wymienić główne sukcesy Wiosny Ludów w Europie
- omówić funkcjonowanie tajnego państwa polskiego podczas Powstania Styczniowego
- omówić działania Romualda Traugutta jako dyktatora powstania
- wymienić etapy zjednoczenia Niemiec i Włoch
- wymienić następstwa wojny secesyjnej
- wymienić hasła komunizmu
- wymienić przykłady walki Polaków z rusyfikacją i germanizacją
- wyjaśnić przyczyny zdobywania kolonii
- wymienić główne partie polityczne na ziemiach polskich
- wymienić daty nast. wydarzeń- traktat wersalski, rewolucja lutowa i październikowa, konferencja paryska, bitwa warszawska, wielki kryzys gospodarczy, dojście Hitlera do władzy, konstytucja marcowa, konstytucja kwietniowa, Powstanie Warszawskie
- omówić wydarzenia historyczne związane z nast. postaciami: Józef Haller, Ignacy Paderewski, Władysław Grabski, Józef Beck, Władysław Anders
- wyjaśnić pojęcia: ultimatum, wojna pozycyjna, bolszewicy, mienszewicy, rewolucja proletariacka, dyktatura proletariatu, hiperinflacja, koniunktura, recesja, państwo opiekuńcze, demilitaryzacja, remilitaryzacja, republika parlamentarna, autorytaryzm, eksterminacja, deportacja, kolaboracja, sabotaż
- określić, korzystając z mapy, tereny i przyczyny rywalizacji mocarstw o wpływy polityczne i gospodarcze przed wybuchem I wojny światowej
- rozróżnić przyczyny wybuchu wojny bezpośrednie i pośrednie
- wymienić fronty I wojny światowej
- wyjaśnić przyczyny przystąpienia do wojny Stanów Zjednoczonych
- określić i ocenić skutki wojny światowej
- wymienić główne założenia Tez Kwietniowych
- wymienić orientacje polityczne Polaków i polityków z nimi związanych
- omówić dzieje I Kompanii Kadrowej, przebieg kryzysu przysięgowego
- przedstawić zasięg działalności lokalnych ośrodków władzy

na ziemiach polskich

Wiadomości i umiejętności na ocenę dobrą

uczeń potrafi:

- przedstawić wkład kultury starożytnej do kultury ogólnoludzkiej
- porównać formy ustrojowe starożytnych Aten i Sparty
- porównać wielkie religie świata starożytnego, wskazać różnice i podobieństwa między nimi
- porównać systemy gospodarcze i społeczne państw starożytnych
- porównać teatr grecki z teatrem współczesnym
- rozumieć treść faktów historycznych oraz związków przyczynowo- skutkowych
- prawidłowo posługiwać się terminologią historyczną
- odtwarzać fragmenty rzeczywistości historycznej na podstawie źródeł
- scharakteryzować postaci historyczne- Leonidas, Miltiades, Temistokles, Kserkses, Sokrates, Platon, Oktawian August, Owidiusz, Horacy, Wergiliusz
- przedstawić chronologiczny rozwój terytorialny państwa rzymskiego
- wykorzystać zdobytą wiedzę do uzasadniania swego stanowiska, argumentowania prezentowanych ocen przeszłości
- odnajdywać związki między kultura antyczną a współczesnością
- objaśnić złożoność wpływów składających się na kulturę hellenistyczną
- wyjaśnia powiedzenia zaczerpnięte z kultury antycznej i umieć zastosować je w odpowiedniej sytuacji
- wyjaśniać przyczyny różnic w interpretacji faktów
- wyjaśnić pojęcie romanizacja i wyjaśnić przebieg tego procesu
- wyjaśnić przyczyny rozprzestrzeniania się islamu na świecie
- wskazać różnice pomiędzy kręgami cywilizacyjnymi w Europie wczesnopiastowskiej
- wskazać skutki rozpadu cesarstwa Karola Wielkiego
- objaśnić funkcjonowanie struktury zależności lennej
- omówić sposoby funkcjonowania ziem słowiańskich we wczesnym średniowieczu

- wyjaśnić pojęcia: opole, ród, plemię
- wyjaśnić motywy przyjęcia chrztu przez Mieszka I
- scharakteryzować działalność polskich władców z X i XI wieku
- omówić wkład Kościoła w rozwój kultury
- wymienić ośrodki naukowe i kulturalne Europy
- omówić przyczyny i przebieg walk dzielnicowych
- wyjaśnić negatywne skutki rozbitcia dzielnicowego
- wyjaśnić pojęcie Korona Królestwa Polskiego
- wymienić daty wydarzeń: sobór w Konstancji, przywilej w Nieszawie, początek unii polsko-węgierskiej, powstanie Związku Pruskiego, bitwa pod Chojnicami, pokój w Augsburgu, powstanie sejmu walnego, bitwa pod Korsuniem, bitwa pod Piławcami, bitwa pod Beresteczkiem, ugoda w Perejasławiu obrona Kamieńca Podolskiego, konstytucja Stanów Zjednoczonych, wybuch Rewolucji Francuskiej, ostatnia wolna elekcja w Polsce,
- omówić wydarzenia historyczne związane z nast. postaciami: Henryk IV Burbon, Stanisław Hozjusz, Anna Jagiellonka, Stanisław Koniecpolski, Jeremi Wiśniowiecki, Grzegorz Piramowicz, Jan Dekert, Wojciech Bartosz, Jan Kiliński, Monteskiusz,
- wyjaśnić znaczenie pojęć i terminów historycznych: sarmatyzm, klasycyzm, Kościół narodowy, hetman, pańszczyzna piesza i sprzężajna, instrukcja poselska, ruch egzekucyjny, attyka, arkada, sekularyzacja, latyfundium, klient, bilans handlowy, hugenoci, „złota wolność szlachecka”, buława, „królewęża kresowi”, Ukraina Zadnieprzańska, elektor, diariusz, „przedmurze Europy”, portret trumienny, elita, Kongres, Izba Reprezentantów, „herbata po bostońsku”, Stany Generalne, Konwent, koalicja, „wiek rozumu”, prawa kardynalne, aneksja, szlachta posesjonaci, publicystyka, Straż Praw, klient
- wskazać różnice pomiędzy pozycją Jagiellonów w Polsce i na Litwie
- wskazać na mapie rozwój terytorialny imperium osmańskiego
- dostrzegać związek między powstaniem Związku Pruskiego a wybuchem wojny trzydziestoletniej
- uzasadnić stwierdzenie, że kulturę średniowieczną cechowała jedność i powszechność
- uzasadnić następstwa drugiego pokoju toruńskiego dla

sprawy polskiej

- wyjaśnić związki między przyczynami poszukiwania morskiej drogi do Indii a odkryciem nowego kontynentu
- określić rolę łaciny w średniowiecznej Europie
- określić następstwa odkryć geograficznych dla ludów podbitych i Europejczyków
- dostrzec wpływ odkryć geograficznych na gospodarkę europejską
- dostrzec wartość kultury renesansu
- ocenić dorobek ludzi renesansu w wybranej przez siebie dziedzinie sztuki
- wskazać różnice między poglądami działaczy reformacji
- wskazać na mapie zakres reformacji
- wskazać na mapie podział religijny w Europie w wyniku reformacji
- wyjaśnić znaczenie sekularyzacji Zakonu Krzyżackiego dla umocnienia Polski nad Bałtykiem
- ocenić rolę Gdańska w polskiej gospodarce i kulturze
- wyjaśnić proces kształtowania się Rzeczypospolitej szlacheckiej
- wyodrębnić etapy formowania się polskiego parlamentaryzmu
- ocenić rolę dworu królewskiego w szerzeniu się idei renesansowych
- uzasadnić zmiany w ustroju Rzeczypospolitej na podstawie artykułów henrykowskich
- omówić politykę zagraniczną w czasach Stefana Batorego
- wskazać wzrost roli magnaterii w życiu politycznym kraju
- uzasadnić podział Europy na dwie strefy gospodarcze
- omówić politykę dynastyczną Wazów
- omówić następstwa wojen prowadzonych przez Polskę w XVII wieku
- wyjaśnić przyczyny buntów kozackich
- ocenić, na podstawie wybranych przykładów, postawę społeczeństwa polskiego wobec potopu szwedzkiego
- wymienić główne cechy sarmatyzmu
- wymienić reformy wojskowe i usprawnienia aparatu państwowego w Rosji, Austrii i Prusach w czasach absolutyzmu oświeconego
- uzasadnić polityczną i militarną przewagę Prus w XVIII wieku

- opowiedzieć o wydarzeniach związanych z powiedzeniem „Jedni do Sasa, drudzy do Lasa”,
- scharakteryzować poglądy i działalność Konarskiego, Leszczyńskiego
- przedstawić poglądy na państwo i społeczeństwo myślicieli oświecenia
- uzasadnić skład narodowościowy społeczeństwa amerykańskiego
- wskazać idee oświeceniowe w konstytucji Stanów Zjednoczonych
- wyjaśnić przyczyny walk Amerykanów o niepodległość,
- scharakteryzować przyczyny wybuchu Rewolucji Francuskiej
- wyjaśnić, które z idei oświeceniowych znalazły się w Deklaracji Praw Człowieka i Obywatela
- uzasadnić przyczyny wprowadzenia reform politycznych i ekonomicznych w Rzeczypospolitej w drugiej połowie XVIII wieku
- wymienić i omówić założenia konfederacji barskiej
- uzasadnić ożywienie gospodarcze na wsi i w miastach w czasach stanisławowskich,
- wyjaśnić różnice w programach stronnictw politycznych Sejmu Wielkiego
- wyjaśnić zmiany wprowadzone przez Konstytucję 3 Maja w zakresie spraw ustrojowych i społecznych
- wyjaśnić historyczne znaczenie Konstytucji 3 Maja
- omówić przebieg walk w Powstaniu Kościuszkowskim
- wymienić i omówić zewnętrzne i wewnętrzne przyczyny upadku Rzeczypospolitej.
- wymienić daty nst. wydarzeń: wyprawa Napoleona do Egiptu, bitwa pod Trafalgar, bitwa pod Jeną, bitwa pod Samosierrą, bitwa pod Wagram, Bitwa pod Raszynem, powstanie Towarzystwa Patriotycznego, bitwa pod Stoczkiem, bitwa pod Olszynką Grochowską, uwłaszczenie chłopów w Królestwie Polskim, wojna krymska
- omówić wydarzenia historyczne związane z nst. postaciami: Jan Kozietułski, Karol Talleyrand, Ksawery Drucki- Lubecki, Stanisław Staszic, Wincenty i Bonawentura Niemojowscy, Jan Skrzynecki, Emilia Plater, Józef Sowiński, Szymon Konarski, Piotr Ściegienny, Stanisław Worcell, Joachim Lelewel, Henryk Kamieński, Jakub Szela, Marian Langiewicz, Ludwik Napoleon Bonaparte, Andrzej Zamoyski, Stanisław Brzóska, Fryderyk Engels, Wiktor

Emanuel II, Giuseppe Garibaldi, Abraham Lincoln, Mieczysław Ledóchowski, Michał Drzymała, Wojciech Korfanty, Gustaw Gizewiusz, Wojciech Kętrzyński, Ignacy Łukasiewicz, Ludwik Waryński, Bolesław Limanowski, Stanisław Stojalowski, Bolesław i Maria Wyslouchowic, Zygmunt Miłkowski, Jacek Malczewski

- wyjaśnić pojęcia: restauracja, legitymizm, rugi pruskie, liberalizm, konserwatyzm, demokracja parlamentarna, abolicjonizm, izolacjonizm
- ocenić politykę Napoleona Bonaparte jako pierwszego konsula
- wyjaśnić różnice między armią napoleońską a innymi armiami europejskimi
- wyjaśnić, jaki wpływ na zmiany ustrojowe państw miała napoleońska Francja
- omówić stosunek narodów europejskich do polityki Napoleona
- ocenić skutki blokady kontynentalnej
- omówić zmiany ustrojowe wprowadzone przez konstytucję Księstwa Warszawskiego
- wyjaśnić zasady kongresu wiedeńskiego
- wyjaśnić wpływ akt końcowych kongresu wiedeńskiego na kształtowanie się nowego porządku w Europie
- wyjaśnić cele powstania Świętego Przymierza
- omówić podział władz w Królestwie Polskim
- wyjaśnić, jaką rolę odegrała literatura romantyczna w kształtowaniu postaw niepodległościowych Polaków
- wymienić przyczyny pośrednie i bezpośrednie Powstania Listopadowego
- wskazać główne różnice między poglądami ugrupowań emigracyjnych
- omówić kulturotwórczą rolę emigracji
- omówić przyczyny bezpośrednie i pośrednie Powstania Styczniowego
- wyjaśnić, na czym polegała droga Bismarcka do zjednoczenia Niemiec
- porównać rozwój gospodarczy Południa i Północy Stanów Zjednoczonych
- omówić przebieg wojny secesyjnej
- omówić politykę Kulturkampf
- rozróżnić i sklasyfikować typy, ukształtowanych po załamaniu się idei powstań narodowych, postaw Polaków

(lojalizm, organiczniczostwo, ugoda)

- omówić proces rozszerzania się społeczeństwa obywatelskiego w Europie na przełomie wieków
- porównać systemy polityczne różnych państw
- zaprezentować programy narodowców, socjalistów, konserwatystów, liberałów
- analizować zmiany w krajobrazie historycznym i warunkach życia ludzi u progu XX wieku
- dostrzec i scharakteryzować nowe zjawiska w sztuce
- wymienić ich najwybitniejszych twórców
- określić specyfikę kolonializmu
- analizować mapę posiadłości kolonialnych i terenów penetracji gospodarczej państw europejskich
- omówić genezę głównych partii politycznych
- porównać programy głównych partii politycznych
- uzasadnić powstały na początku XX wieku układ sił politycznych na Świecie
- wyjaśnić wpływ konfliktu bałkańskiego na wybuch wojny
- wskazać okoliczności przystąpienia do wojny Stanów Zjednoczonych,
- określić udział i rolę różnych rodzajów broni użytej w czasie działań wojennych
- ocenić stosowanie broni chemicznej
- określić pozycję Rosji w Świecie na początku XX wieku
- wyjaśnić przyczyny związków politycznych Rosji z państwami Ententy
- ocenić następstwa przemian ustrojowych w Rosji po rewolucji lutowej
- wyjaśnić źródła zwycięstwa bolszewików w rewolucji
- omówić udział Polaków w I wojnie
- wyjaśnić okoliczności przejmowania władzy przez Polaków
- ocenić znaczenie manifestu Rządu Lubelskiego
- wyjaśnić znaczenie udziału delegacji polskiej na konferencji paryskiej
- porównać mapę polityczną Europy przed I wojną światową z mapą po I wojnie

Wiadomości i umiejętności na ocenę bardzo dobrą

uczeń potrafi:

- dostrzegać ciągłość i zmienność w różnych formach życia społecznego: ustrój, struktura społeczna, gospodarka, kultura, religia
- dostrzegać uwarunkowania procesów osadniczych, dynamikę przemian politycznych, kulturowych, gospodarczych i religijnych
- wskazać związek antyku z kulturą ogólnoludzką
- analizować i oceniać zjawiska historyczne omawianej epoki np. ówczesne osiągnięcia cywilizacyjne, ich ponadczasowość, trwałość osiągnięć cywilizacyjnych Greków, wkład kultury rzymskiej do kultury europejskiej
- opisywać funkcjonowanie wszystkich systemów rządzenia w greckich polis
- dostrzec odniesienia greckiej mitologii i kultury w naszym życiu
- uzasadnić wpływ podbojów Aleksandra Wielkiego na zmiany w rozwoju kulturalnym wschodniej części ziem Morza Śródziemnego
- wskazać i uzasadnić wpływ rozwoju terytorialnego imperium rzymskiego na sytuację wewnętrzną Rzymu
- wyjaśnić przyczyny kryzysu form republikańskich ustroju Rzymu
- przedstawić wkład islamu do dorobku cywilizacyjnego ludzkości
- przedstawić dokonania Karola Wielkiego i ich wpływ na życie polityczne, społeczne i kulturalne Europy średniowiecznej
- wskazać podstawowe różnice systemu feudalnego w państwach Europy Zachodniej
- omówić działalność Cyryla i Metodego i ich wkład do kultury słowiańskiej
- przedstawić etapy rozwoju organizacyjnego państwa polskiego
- scharakteryzować stosunki Polski z sąsiadami w czasach pierwszych Piastów
- przedstawić wkład poszczególnych władców piastowskich w dzieło tworzenia państwa
- rozróżnić odrębności religijne i liturgiczne między prawosławiem a katolicyzmem
- wyjaśnić następstwa krucjat dla dziejów politycznych i kulturalnych Europy i przemian w życiu ludności

- scharakteryzować sytuacje ziem polskich w czasach rozbitcia dzielnicowego
- wymienić rodzaje zabytków piśmiennictwa łacińskiego i pierwsze utwory w językach narodowych
- wskazać uwarunkowania polityki dynastycznej prowadzonej w XIV wieku
- ocenić poglądy Pawła Włodkowica wygłoszone na soborze w Konstancji
- ocenić skutki upadku cesarstwa bizantyjskiego
- sformułować wnioski na temat skutków konfrontacji cywilizacji Indian amerykańskich z kulturą europejską
- ocenia metody penetracji i zagospodarowywania nowo odkrytych kontynentów
- sformułować wypowiedź na rolę sztuki średniowiecznej na życie ludzi w tej epoce
- na podstawie odkryć geograficznych określić swój stosunek do takich wartości jak: poszanowanie praw człowieka, kierowanie się zasadami humanitaryzmu i tolerancji
- ocenić wartość kultury odrodzenia
- porównać ideał człowieka żyjącego w czasach antyku, średniowiecza, renesansu,
- wyjaśnić przyczyny społeczne i polityczne wojen religijnych,
- wskazać przykłady obecności kultury renesansu w następnych epokach i świecie współczesnym,
- zinterpretować hasła i zasady religijne wielkich reformatorów chrześcijaństwa
- wskazać podobieństwa i różnice w stosunku władzy państwowej wobec reformacji w różnych krajach
- scharakteryzować specyficzne cechy reformacji w Polsce
- dostrzec wpływ reformacji na życie prywatne człowieka
- dostrzec związki między uprzemysłowieniem i refeudalizacją gospodarki
- dostrzec skutki unii dla historycznych losów Polaków i Litwinów
- wskazać przejawy kryzysu dawnej Rzeczypospolite
- dokonać ich typologii
- dostrzec próby realizacji haseł oświecenia w nowożytnej Europie
- wyjaśnić zasady ustroju państwowego Stanów Zjednoczonych
- dokonać analizy fragmentu tekstu konstytucji amerykańskiej

- dostrzec jej oświeceniowy rodowód
- znaleźć przyczyny jej trwałości
- dokonać oceny zmian ustrojowych wprowadzonych w toku rewolucji francuskiej
- wyjaśnić hasła rewolucji francuskiej
- interpretować akty prawne, które uczyniły Francuzów formalnie równymi wobec prawa
- interpretować wewnętrzne i zewnętrzne uwarunkowania rozbiórów Polski
- wyjaśnić źródła i istotę nowoczesności Konstytucji 3 Maja
- interpretować argumenty stron w historycznym sporze o przyczyny upadku Rzeczypospolitej szlacheckiej (winy własne, obca przemoc), przedstawiać własny sąd.
- dostrzec dynamikę i charakter zmian politycznych w dobie przewagi Francji napoleońskiej
- synchronizować wydarzenia w skali: Polska- Europa- Świat
- interpretować opinie na temat udziału Polaków w wojnach napoleońskich
- bilansować skutki okresu napoleońskiego dla Francji, Polski, Europy
- wyjaśnić źródła białej i czarnej legendy Napoleona
- ocenić i analizować twórczość polskich romantyków
- omówić przyczyny upadku Powstania Listopadowego
- ocenić działalność przywódców Powstania Listopadowego
- wyjaśnić międzynarodowe znaczenie Powstania Listopadowego
- ocenić argumenty stron w sporze o szanse polskich powstań
- ocenić program polskich ugrupowań emigracyjnych
- określić rolę tajnego Państwa polskiego
- w czasie Powstania Styczniowego w budowaniu solidarności między Polakami
- dokonać porównania wielkich powstań narodowych Polaków
- analizować procesy zjednoczeniowe w Europie i ich konsekwencje
- korzystając z mapy omówić rozwój terytorialny Stanów Zjednoczonych w pierwszej połowie XIX wieku
- porównać hasła socjalizmu utopijnego z komunizmem
- porównać politykę Kulturkampfu w Niemczech i w zaborze pruskim
- ocenić różne postawy Polaków po załamaniu się idei powstań

narodowych

- ocenić programy narodowców, socjalistów, konserwatystów, liberałów
- formułować wnioski dotyczące rozmieszczenia kolonii na poszczególnych kontynentach oraz ich roli w gospodarce i polityce mocarstw
- ocenić koncepcje R. Dmowskiego i J. Piłsudskiego na temat wschodniej granicy

Formy i metody dostosowania wymagań dla uczniów o obniżonym poziomie edukacyjnym.

1. Uczniowie z deficytem funkcji percepcyjno-motorycznych:

- oceniamy i zauważamy nawet najmniejsze osiągnięcia ucznia
- uczeń ma więcej czasu na przyswojenie nowych wiadomości
- stosujemy pytania naprowadzające podczas odpowiedzi ustnych i pisemnych
- wydłużamy limit czasowy podczas samodzielnych prac
- zmniejszamy liczbę zadań
- wykorzystujemy mapy, obrazy, plansze, tablice.

2. Uczniowie, u których stwierdzono wolniejsze tempo pracy:

- stosujemy krótsze zadania i zmniejszamy ich liczbę
- wydłużamy limit czasowy podczas prac samodzielnych
- przybliżamy treści o których uczeń ma mówić
- stosujemy pomocnicze pytania

3. Uczniowie z dysleksją rozwojową:

- indywidualizujemy kryteria prac pisemnych
- stosujemy proste jasne instrukcje, kilkakrotnie powtarzamy polecenia
- zmniejszamy liczbę zadań
- wzmacniamy pozytywne zachowania, zauważamy i oceniamy najmniejsze osiągnięcia
- wydłużamy limit czasowy podczas prac samodzielnych
- dajemy możliwość ustnego zaliczania sprawdzianów i kartkówek.

4. Uczniowie z deficytem funkcji wzrokowo-słuchowej:

- umożliwiamy uczniom siedzenie w pierwszej ławce
- wykorzystujemy obrazy, tabele, plansze, mapy
- kilkakrotnie powtarzamy jasne i proste instrukcje.
- dostarczamy potrzebne materiały

5. Uczniowie z wadą wymowy:

- umożliwiamy uczniom odpowiedzi ustne po zakończeniu lekcji
- istotnie ograniczamy głośne czytanie ucznia na lekcji
- wzmacniamy pozytywne zachowania, oceniamy, zauważamy drobne postępy w nauce.

6. Uczniowie z obniżoną pamięcią trwałą:

- unikamy „wrywania” ucznia do odpowiedzi
- informujemy uczniów o terminie odpowiedzi ustnych i zakresie obowiązującego materiału
- pomagamy w redagowaniu planu pracy związanego z danym obszarem tematycznym
- stosujemy pytania dodatkowe podczas odpowiedzi ustnych
- dajemy więcej czasu na przyswojenie nowych wiadomości
- ograniczamy zakres materiału do jednorazowego opanowania
- wzmacniamy pozytywne zachowania, zauważamy najmniejsze postępy w nauce
- podejmujemy czynności prowadzące do utrwalenia niezbędnych wiadomości i umiejętności

7. Uczniowie z dysgrafią i dysortografią:

- dajemy możliwość odczytania pracy pisemnej
- uwzględniamy głównie wartości merytoryczne prac pisemnych, indywidualizujemy kryteria oceny
- wydłużamy limity czasowe przewidziane na opracowanie wypowiedzi pisemnych
- mobilizujemy do kontynuowania pracy samokształceniowej nad utrwalaniem reguł ortograficznych.

